

Kanta-info: Sote-uudistuksen ja asiakastietolain vaikutukset asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn

9.11.2022

Kan
+
ta

Sisältö

- 12.05 -12.55
 - Hyvinvointialueet ja tietojen luovuttaminen Kanta-palveluiden kautta
 - Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus
 - Tietojen käyttö ja luovuttaminen hyvinvointialueella
 - Tietojen luovuttaminen hyvinvointialueelta toiselle rekisterinpitäjälle
 - Reseptitietojen luovuttaminen
 - Lisämateriaali: Mitä muutoksia hyvinvointialueet tuovat Omakantaan?
- 12.55 Tauko 5 min
- 13.00–14.00
 - Puolesta asetettavan kiellon väliaikainen ratkaisu
 - Mitä uutta on tulossa tietojen luovuttamiseen?
 - Kanta-palvelujen viestintä ja materiaalit kansalaisille ja ammattilaisille

Hyvinvointialueet ja tietojen luovuttamisen perusteet

Hyvinvointialue toimii jatkossa rekisterinpitäjänä

- Asiakas- ja potilastiedoista muodostuu aina asiakas- tai potilasrekisteri.
- Jokaisella rekisterillä on siitä vastaava rekisterinpitäjä.
- Jokaiselle hyvinvointialueelle muodostuu
 - terveydenhuollon potilasrekisteri
 - työterveyshuollon potilasrekisteri
 - sosiaalihuollon asiakasrekisteri.
- Hyvinvointialueet ja järjestämisvastuulliset HUS ja Helsingin kaupunki toimivat jatkossa aiemmin alueella toimineiden julkisten sote-toimijoiden rekisterien rekisterinpitäjänä.
- Uudet hyvinvointialueen rekisterit muodostuvat
 - **alueelle yhdistyvien aiempien palvelunantajien** rekistereistä tai
 - aiemmin alueella toimineen **yhden ison palvelunantajan** rekistereistä.

Mitä tietojen luovutus tarkoittaa?

- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen luovuttaminen tarkoittaa tietojen luovuttamista eri rekisterien välillä.
 - Rekisteristä vastaavalta palvelunantajalta muille palvelunantajille.
 - Saman rekisterinpitäjän eri rekisterien välillä.
 - Tulevaisuudessa myös toimialojen välillä, esimerkiksi terveydenhuollon potilasrekisteristä sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.
- Tietojen luovutuksesta on kyse myös silloin, kun tietoja luovutetaan kirjallisesti ja suullisesti muutoin kun Kanta-palvelujen kautta. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021) koskee luovutuksia Kanta-palvelujen kautta, eikä se ota kantaa muulla tavoin tehtäviin luovutuksiin

Tietojen luovuttaminen Kanta-palvelujen kautta edellyttää

1. Asiakas on vastaanottanut Kanta-informoinnin ja se on tallentunut Kantaan Tahdonilmaisupalveluun.
2. Asiakas on antanut luovutusluvan ja se on tallentunut Kantaan Tahdonilmaisupalveluun.
Poikkeus: reseptitietojen luovuttamiseen ei tarvita luovutuslupaa.
3. Asiakas ei ole kieltänyt tiedon luovuttamista.

Kaikki tietojen haku Kanta-palveluista edellyttää aina voimassa olevaa asiakas- tai hoitosuhdetta.

Kaikkien tulee saada uusi Kanta-informointi

- Informointi annetaan asiakkaalle aina uudestaan, kun sen sisältöä päivitetään, vaikka asiakas olisi jo informoitu aiemmalla versiolla.
- Uusi informointi annetaan **Omakannassa** 22.11.2022 alkaen
- tai **terveydenhuollossa asioinnin yhteydessä**.
 - Uusi Kanta-informointi tulee olla potilastietojärjestelmissä käyttöönotettuna viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä
 - Vanha informointi toimii uuden rinnalla siirtymäajan loppuun
 - Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus ei ole käytettävissä vanhan informoinnin perusteella
- Sosiaalihuollossa informaation voi antaa kun toteutus on valmis asiakastietojärjestelmissä (liittymisvelvoite takarajana).

Mitä uutta informointiin tulee?

- Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa asiakkaan tietoja voidaan hyödyntää ja käyttää sosiaali- ja terveydenhuollossa asiakasta hoidettaessa aiempaa laajemmin.
- Tieto Uudenmaan väliaikaisen tiedonsaantioikeuden mukaisesta potilastiedon luovuttamisesta Kanta-informointiin perustuen.
- Huom. Sote-uudistuksen myötä sairaanhoitopiirien yhteisrekisterit lakkaavat (ja informointivelvoite **yhteisrekisteristä** poistuu).

Tukea Kanta-informoinnin antamiseen

- Asiakkaalle tulostettava esite:
[Asiakastietojen käyttö sosiaali- ja terveydenhuollossa -infolehtinen \(pdf\)](#)

- Tallenne ammattilaisten avuksi:
[Miten annat Kanta-informoinnin asiakkaalle? \(youtube.com\)](#)

Luovutuslupa tarvitaan tietojen luovuttamiseen

Luovutuslupa

- Luovutusluvalla voi antaa luvan luovuttaa asiakas- ja potilastietoja Kanta-palvelujen kautta palvelunantajalta toiselle tai rekisteristä toiseen.
- Luovutuslupa annetaan erikseen terveydenhuollon potilastietojen ja sosiaalihuollon asiakastietojen luovuttamiseen.
- Kanta-palvelujen luovutuslupa on kerralla koko toimialalle, ei palvelunantajakohtainen.

Luovutuskiellot

- Kiellolla voi estää tietojensa luovutuksen eri rekisterinpitäjien tai rekisterien välillä.
- Julkisessa terveydenhuollossa kiellot voivat olla käynti-, palvelunantaja- tai rekisterikohtaisia.
- Sosiaalihuollossa kiellot ovat palvelutehtävä- tai asiakasasiakirjakohtaisia.

Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus

Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus

- Uudenmaan maakunnan alueelle muodostuu kuusi järjestämisvastuullista aluetta, minkä vuoksi sinne tulee lakisääteinen väliaikainen tiedonsaantioikeus.
- Väliaikainen tiedonsaantioikeus vastaa periaatteiltaan käytöstä poistuvaa sairaanhoitopiirin alueen yhteisrekisteriä.
- Potilastietoja saa luovuttaa ja katsoa Uudenmaan järjestämisvastuullisten alueiden välillä **Kanta- informoinnin (versio 1.1.0)** perusteella ilman **luovutuslupaa**.
- Kielloilla asiakas voi rajata tietojensa luovuttamista myös Uudenmaan alueen julkisten terveydenhuollon palvelunantajien välillä.
- Jos uutta Kanta-informointia ei ole, voidaan tietoja luovuttaa **vanhan informoinnin ja luovutusluvan** avulla.

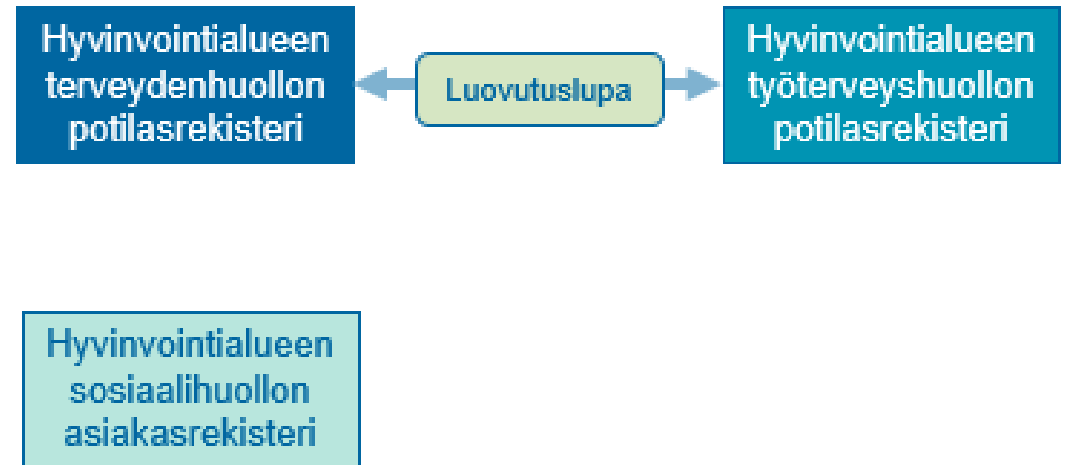
Tietojen käyttö ja luovuttaminen hyvinvointialueella

Mitä tietojen käyttö ja luovuttaminen tarkoittaa hyvinvointialueen sisällä?

- Tietojen käyttöön on edelleen oltava käyttöoikeus tai muu perusteltu syy.
- Hyvinvointialueelle yhdistyvien palvelunantajien rekisterien tiedot ovat jatkossa hyödynnettävissä koko hyvinvointialueella toimialakohtaisesti.
- Hyvinvointialueen **yhden rekisterin sisällä tietojen katseluun ei tarvita luovutuslupaa**, koska kyse on oman tiedon käytöstä.
- Kielloilla ei ole mahdollista vaikuttaa yhden rekisterin sisällä tietojen käyttöön.

Luovutuslupa vaaditaan hyvinvointialueen eri rekisterien välillä

- Terveystenhuollon ja työterveyshuollon rekisterien välinen luovutus vaatii luovutuslupan.
- Kielloilla voidaan rajata yllä mainittujen rekisterien välisiä luovutuksia.
- Terveystenhuollon ja sosiaalihuollon rekisterien välinen luovutus Kanta-palvelujen kautta **tulee myöhemmin mahdolliseksi**.

Luovutuskielto ei päde hyvinvointialueen yhden rekisterin sisällä

- **Ennen 1.1.2023:** Asiakas on tehnyt kiellon Jyväskylän sosiaali- ja terveystalvelujen rekisteriä tai yksittäisiä palvelutapahtumia kohtaan. Näitä tietoja ei tällä hetkellä luovuteta toiselle rekisterinpitäjälle, esimerkiksi Äänekosken perusturvalle.

- **1.1.2023 alkaen:** Jyväskylän sosiaali- ja terveystoimi sekä Äänekosken perusturva ovat samaa Keski-Suomen hyvinvointialueen rekisteriä.
 - Äänekoskella voidaan nyt nähdä Jyväskylän sosiaali- ja terveystoimessa tallennettuja tietoja kielloista huolimatta

Tietojen luovuttaminen hyvinvointialueelta toiselle rekisterinpitäjälle

Rekisterinpitäjien välillä luovutettaessa tarvitaan asiakkaan luovutuslupa

Asiakkaan luovutuslupa tarvitaan kun tietoja luovutetaan

- hyvinvointialueelta toiselle
- hyvinvointialueen ja yksityisten palvelunantajien välillä

Luovutuskieltoja voi asettaa

- Asiakas voi asettaa kieltoja, jotka rajaavat luovutuksia rekisterinpitäjien välillä.

Tilanteet, jolloin luovutuslupaa ei tarvita

- Osto- tai palvelusetelipalveluna tuotettujen tietojen käyttö
- Häätätilanteet
- Lakiin perustuva oikeus tietojen käyttöön

Miten terveydenhuollon potilastiedot liikkuvat?

Hyvinvointialue 1

Julkiset terveydenhuoltopalvelut

- Potilas- ja reseptitiedot liikkuvat hyvinvointialueen sisällä eri toimijoiden välillä
- Aiemmin tehdyt kiellot eivät vaikuta hyvinvointialueen yhden rekisterin sisällä

Luovutuslupa

- Tiedot siirtyvät luovutusluvan avulla hyvinvointialueelta toiselle sekä julkisen ja yksityisen terveydenhuollon välillä
- Reseptitietojen siirtyminen ei edellytä luovutuslupaa

Kiellot

- Tietojen siirtymistä voi rajoittaa kielloilla

Hyvinvointialue 2

Yksityiset terveydenhuoltopalvelut

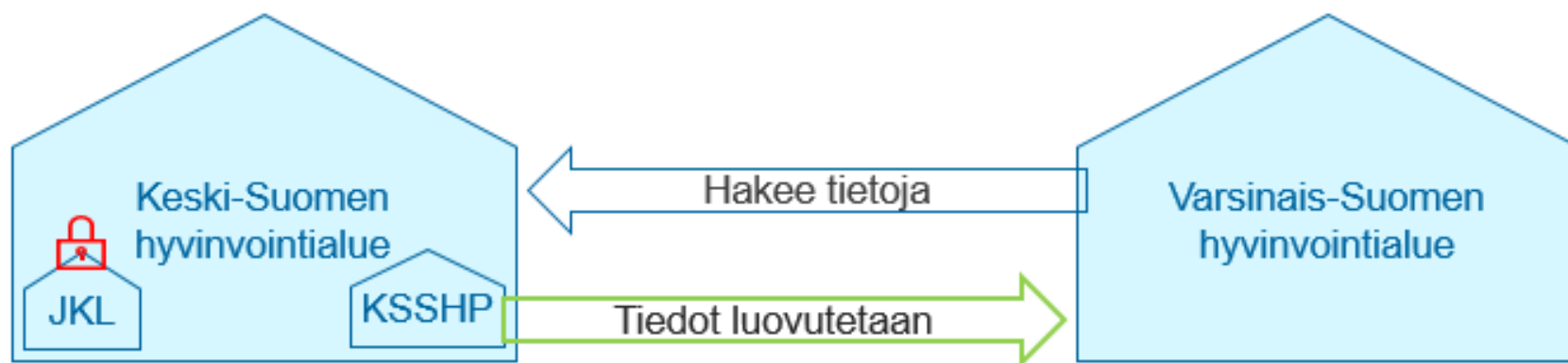

Miten aiemmin asetettu kiello toimii?

- Ennen hyvinvointialueiden aloittamista asetetut kiellot estävät edelleen tietojen luovutuksen rekisterinpitäjältä toiselle.

Esimerkki Keski-Suomen hyvinvointialueesta:

- Asiakas on tehnyt kiellon Jyväskylän sosiaali- ja terveystoimea tai siellä syntynyttä palvelutapahtumaa kohtaan. Kieltoja ei ole asetettu alueen muiden palvelunantajien tietojä kohtaan (esim. KSSHP).
 - Jos yksityinen terveydenhuollon toimija tai toinen hyvinvointialue hakee asiakkaan tietoja, aiemmin tehty Jyväskylän sosiaali- ja terveystoimen kiello estää yhä näitä tietoja näkymästä.
 - Kiello kattaa vain Jyväskylän sote:n vanhan rekisterin tiedot.** Jos asiakas on asioinut muualla alueen terveydenhuollossa, nämä tiedot ovat luovutettavissa (esim. KSSHP).

Palveluantajakohtaiset kiellot 1/2

Koskee seuraavia alueita:

Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Itä-Uusimaa, Kanta-Häme, Lappi, Länsi-Uusimaa, Päijät-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Satakunta, Vantaa ja Kerava, Varsinais-Suomi

- Aiemmin asetetut kiellot koskevat vain kyseisen vanhan rekisterin tietoja. Ne eivät koske hyvinvointialueella syntyviä uusia tietoja. Vanhat kiellot eivät periydy hyvinvointialueen uuteen rekisteriin.
- **Asiakkaan on tehtävä hyvinvointialueen uuteen rekisteriin kiello, jos haluaa kieltää uusien tietojen luovuttamisen.**
- Jos asiakas kieltää hyvinvointialueen rekisterin, **kiello kattaa myös hyvinvointialueen rekisterinpitoon siirtyneiden rekisterien tiedot** (esimerkissä Äänekosken tai KSSHP:n mahdolliset tiedot).
- Vanhaan rekisteriin kohdistuvan kiellon voi vain poistaa.

Palveluantajakohtaiset kiellot 2/2

Koskee seuraavia alueita:

HUS, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Keski-Uusimaa, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Pohjanmaa

- **Nykyistä palvelunantajaa (esim. Soite, Eksote) kohtaan tehty palveluantajakohtainen luovutuskielto periytyy koskemaan jatkossa myös tulevaa hyvinvointialuetta.**
- Jos asiakas haluaa poistaa tämän palveluantajakohtaisen luovutuskiellon 1.1.2023 jälkeen, poistuu kielto sekä aiemmista tiedoista että hyvinvointialueen aikana syntyvistä tiedoista.
- Jos asiakas tekee 1.1.2023 jälkeen hyvinvointialuetta koskevan kiellon, se koskee myös ennen 1.1.2023 tuotettuja tietoja.

Palvelutapahtumakohtaisissa kielloissa ei ole aluekohtaisia eroja.

Luovutuskieltoa ei voi asettaa 1.1.23 jälkeen vuonna 2022 voimassa olleille organisaatioille

- Hyvinvointialueiden tiedot arkistoidaan hyvinvointialueiden rekistereihin heti 1.1.23 alkaen.
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmiin tehtäviä muutoksia varten on kuitenkin tarvittu siirtymäaika suuressa osassa hyvinvointialueista.
- Jos asiakas haluaa asettaa kiellon palvelunantajaan tai palvelunantajan rekisteriin alkuvuoden aikana, tämä **luovutuskielto tulee asettaa hyvinvointialueen rekisteriin, ei enää vuoden 2022 organisaatiolle.**
- Esimerkki Keski-Suomen hyvinvointialueesta:
 - Jos kielto tehtäisiin KSSHP:n rekisteriin, kielto ei kohdistuisi v. 2023 tehtyihin käynteihin, jotka on arkistoitu jo Keski-Suomen hyvinvointialueen rekisteriin (ei enää KSSHP:n rekisteriin).
 - Kielto tulee tehdä Keski-Suomen hyvinvointialueen terveydenhuollon rekisteriin

Sosiaalihuollon asiakastietojen luovuttaminen

- Sosiaalihuollon asiakastietojen luovuttaminen on Kanta-palvelujen osalta mahdollista 1.1.2023 alkaen.
- Tietojärjestelmä, johon on toteutettu luovutustenhallinnan toiminnallisuudet, on oltava sosiaalihuollon palvelunantajilla käytössä viimeistään silloin, kun sosiaalihuollon liittymisvelvoite Kanta-palveluihin tulee voimaan.
 - Julkiset ja julkisen lukuun toimivat yksityiset palvelunantajat 1.9.2024.
- Kansalaiset voivat tehdä sosiaalihuollon tietojen luottamista koskevia tahdonilmaisuja Omakannassa, kun sosiaalihuollon tietojen näyttäminen Omakannassa tulee Kanta-palvelujen puolelta mahdolliseksi (Q1/2023).
- Kanta luovuttaa toisen rekisterinpitäjän rekisteristä 2. vaiheen asiakasasiakirjoja.

Miten sosiaalihuollon asiakastiedot liikkuvat?

Hyvinvointialue 1

Julkiset sosiaalihuollon palvelut

Asiakastiedot liikkuvat hyvinvointialueen sisällä eri toimijoiden välillä – mukaan lukien julkisen lukuun toimivat yksityiset palveluntuottajat

Luovutuslupa

Tiedot siirtyvät luovutusluvan avulla hyvinvointialueelta toiselle sekä julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon välillä

Kiellot

Tietojen siirtymistä voi rajoittaa kielloilla

Hyvinvointialue 2

Yksityiset sosiaalihuollon palvelut

Muuttuuko reseptitietojen luovuttaminen?

Reseptitietoja voidaan hyödyntää laajemmin hyvinvointialueella

- Reseptitietojen luovuttamiseen Reseptikeskuksesta ei tarvita asiakkaan luovutuslupaa vaan luovuttaminen perustuu hoitotilanteeseen.
- Reseptitietojen luovuttamiseen vaikuttavat asiakkaan asettamat reseptikohtaiset luovutuskiellot.
- Hyvinvointialueiden aloittaminen vaikuttaa kiellettyjen reseptien näkymiseen julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa.
 - Julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiossa aiemmin määrätty kielletty resepti on nähtävissä koko hyvinvointialueella julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa.
 - Kiellettyjen reseptien tietoja ei kuitenkaan luovuteta toiselle hyvinvointialueelle tai yksityiseen terveydenhuoltoon.

Mitä muutoksia hyvinvointialueet tuovat Omakantaan?

Omakannassa aloitetaan marraskuussa Kanta-informointi uudella 1.1 versiolla

- Omakantaan kirjauduttaessa etusivulle avautuu uuteen ikkunaan informointiteksti.
- Omakannassa asiointi on mahdollista sen jälkeen, kun **asiakas tai hänen puolestaan asioiva** on merkinnyt Kanta-informoinnin vastaanotetuksi.
- Alaikäiselle ei tule informointia, mutta asiointi Omakannassa on silti mahdollista.

The screenshot shows the Omakanta web application interface. At the top, there is a header with the 'Kanta' logo, the 'Omakanta' title, and navigation links for 'Toisen puolesta asiointi' and 'På svenska'. Below the header, a user status bar indicates 'Testi, Potilas 151085-955F' and 'Olet kirjautunut henkilökohtaiseen palveluusi.', with a 'Kirjaudu ulos' button. A sidebar on the left contains a menu with items like 'Etusivu', 'Reseptit', 'Terveystiet', 'Sosiaalip', 'Hyvinvoin', 'Tietojen k', 'Elinluovu', 'Hoitotaht', and 'Koronato'. The main content area displays a notification titled 'Tärkeää tietoa Kanta-palveluista ja oikeudestasi vaikuttaa omien tietojesi käyttöön'. The text explains that users can now use their Kanta data in social and healthcare services. It also mentions that Kanta services are available nationwide and that data is stored securely. A button 'På svenska' is visible in the top right corner of the notification box.

Tärkeää tietoa Kanta-palveluista ja oikeudestasi vaikuttaa omien tietojesi käyttöön

Tästä saat tietoa Kanta-palveluista, niihin tallennettavista tiedoista ja siitä, miten tietojasi voidaan käyttää sosiaali- ja terveydenhuollossa, apteekissa ja Omakannassa. Kun olet merkinnyt tämän informoinnin vastaanotetuksi, voit vaikuttaa omien tietojesi käyttöön. Tekstiä on päivitetty hyvinvointialueiden toiminnan aloittamisen vuoksi.

Kanta-palvelujen avulla tietojasi käsitellään turvallisesti

Kanta-palvelut ovat koko Suomen yhteinen digitaalisten palvelujen kokonaisuus tietojasi turvalliseen tallentamiseen ja käyttöön. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat tarjota sinulle parhaan mahdollisen hoidon ja palvelun, kun heillä on käytössään riittävät ja ajantasaiset tiedot myös siitä, mitä hoitoa ja palveluja olet saanut aiemmin. Tästä syystä resepti-, potilas- ja asiakastietosi tallennetaan Kanta-palveluihin. Kanta-palvelut mahdollistavat tietojen liikkumisen sinua hoitavien ammattilaisten välillä.

Kanta-palvelujen ja niitä käyttävien sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien tietoturva on korkealla tasolla. Tietoturvallisuuden arviointilaitos arvioi näiden kaikkien tietoturvaa säännöllisesti.

Tietojesi käyttö perustuu aina asiakas- tai hoitosuhteeseen

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset hyödyntävät Kanta-palveluihin tallennettuja tietojasi tarpeen mukaan. Tietojen käyttö edellyttää aina asiakas- tai hoitosuhdetta sekä työtehtäviin perustuvaa käyttöoikeutta tietoihisi.

Jos asiakas- ja potilastietojasi käsitellään Kanta-palvelujen kautta, siitä tallentuu lokitieto. Lokitiedon avulla on mahdollista selvittää, kuka tietojasi on käsitellyt ja millä perusteella. Omakannasta näet tietosi ja sen, missä niitä on käytetty.

Esimerkki palvelunantaja-kohtaisesta kiellosta vanhassa rekisterissä

1. Henkilöllä on kiello, joka kohdistuu rekisteriin, joka ei voimassa. Kiello pysyy voimassa, mutta koskee vain kyseisen vanhan rekisterin tietoja, ei uusia tietoja. Tämän kiellon voi vain poistaa.
2. Asiakkaan on tehtävä uusi kiello hyvinvointialueen rekisteriin, jos hän haluaa kieltää myös uusien tietojen luovuttamisen. Uusi kiello kattaa myös hyvinvointialueen rekisteriin siirtyneet vanhat tiedot.

Palvelunantajien rekisteritietojen luovuttaminen

Lisää rasti niiden palvelunantajien rekisteritietojen kohdalle, joiden luovuttamisen haluat kieltää. Jos haluat peruuttaa kiellon, poista rasti.

Valitse palvelunantajien rekisteritiedot, joiden tietojen luovutuskiellon haluat poistaa

Seuraavia palvelunantajia tai niiden rekistereitä ei enää ole, tai rekisteri on siirtynyt toiselle palvelujen antajalle. Näistä rekistereistä voit vain poistaa tietojen luovutuskiellon.

Palvelunantaja	Julkinen terveydenhuolto	Työterveyshuolto	Yksityinen terveydenhuolto	Ammatinharjoittaja	Kaikki rekisterit
1. Hyvinkään sosiaali- ja terveystoimi					☒

Valitse palvelunantajien rekisteritiedot, joiden tietojen luovuttamisen haluat kieltää

Palvelunantaja	Julkinen terveydenhuolto	Työterveyshuolto	Kaikki rekisterit
2. Keski-Suomen hyvinvointialue	☒		☐
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	☒		☒
Pohjanmaan hyvinvointialue	☒		☐

Palvelunantajien nimitiedot Omakannassa

Alueet, joita tämä asia koskee:

Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Keski-Uusimaa, Etelä-Karjala, Pohjanmaa, Kymenlaakso, HUS

- 1.1.2023 alkaen Omakannassa näytettävissä **terveystietojen luovutuksissa** terveystietojen saajana näkyy hyvinvointialueen nimi sekä ennen että jälkeen 1.1.2023 muodostuneissa luovutuksissa.
- Ei koske muita Omakannan näyttämiä organisaation nimitietoja. Esimerkiksi terveystietojen käyntilistauksessa näytetään alkuperäinen palveluyksikön nimitieto.

Omakanta Toisen puolesta asiointi På svenska

Testaaja, Teppo Antero Olet kirjautunut henkilökohtaiseen palveluusi. Kirjaudu ulos

Etusivu > Terveystiedot > Terveystietojen luovutukset

Terveystietojen luovutukset

Tällä sivulla näet, mihin terveystietojasi on luovutettu. Potilaskertomustietoja tai muita terveystietoja voidaan luovuttaa Kanta-palvelujen välityksellä tai esimerkiksi paperilla toisille terveydenhuollon organisaatioille tai henkilölle itselleen. Luovutustiedot näkyvät enintään kahden vuoden ajalta. [Lue lisää terveystietojen luovutuksista kanta.fi-sivulta.](#)

Ajankohta	Terveystietojen saaja
26.10.2022	Kainuun hyvinvointialue

Yhteensä 1 luovutusta. Näytä sivulla rivejä

Edellinen 1 Seuraava 20

Esimerkki 26.10.2022 terveystietojen saaja on ollut Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, mutta Omakanta näyttää koodistosta uuden hyvinvointialueen nimen, kun asiaa katsotaan Omakannasta 1.1.2023 jälkeen.

Sisältö

- 12.05 -12.55
 - Hyvinvointialueet ja tietojen luovuttaminen Kanta-palveluiden kautta
 - Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus
 - Tietojen käyttö ja luovuttaminen hyvinvointialueella
 - Tietojen luovuttaminen hyvinvointialueelta toiselle rekisterinpitäjälle
 - Reseptitietojen luovuttaminen
 - Lisämateriaali: Mitä muutoksia hyvinvointialueet tuovat Omakantaan?
- 12.55 Tauko 5 min
- 13.00–14.00
 - Puolesta asetettavan kiellon väliaikainen ratkaisu
 - Mitä uutta on tulossa tietojen luovuttamiseen?
 - Kanta-palvelujen materiaalit kansalaisille ja ammattilaisille

Puolesta asetettavan kiellon väliaikainen ratkaisu

Huoltajien/edunvalvojen asettamat luovutuskiellot

Väliaikainen ratkaisu potilastietojärjestelmiin ad. 1.1.2024

Tarja Rätty
9.11.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

**Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen
sähköisestä käsittelystä 784/2021**

18 § Luovutuslupa, suostumus ja kieltö

Potilaalla on oikeus kieltää terveydenhuollon rekisterinpitäjää luovuttamasta häntä koskevia potilastietoja toiseen terveydenhuollon rekisteriin tai toiselle terveydenhuollon rekisterinpitäjälle valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen välityksellä. *Huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäisen puolesta potilastietojen luovutusta potilaslain 13 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisissa tilanteissa.*

Luovutuskiellon asettaminen

- Potilaslain 9§ 4 momentin mukaisesti potilaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäisen potilaan henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi annettavaa tarpeellista hoitoa.
- Koska potilasasiakirjat voivat sisältää alaikäisen hengen tai terveyden kannalta tarpeellista tietoa, on tämän perusteella katsottu, etteivät vanhemmat saa kieltää lasta koskevien tietojen luovutusta Kanta-palveluiden välityksellä **Omakannassa tehtävillä luovutuskielloilla**.
- Alaikäisen potilastietojen luovuttamisen voi huoltaja kieltää terveydenhuollossa ammattilaisen ensin arvioidessa alaikäisen kypsyysikänsä päättää itse omista asioistaan.
- Ammattilainen arvioi myös potilastiedon sisällön, jottei kiellon alle jää alaikäisen hoitoa vaarantavaa potilastietoa.

Kuka luovutuskieltoja saa asettaa/purkaa

- Luovutuskiellon voi tehdä ainoastaan laillinen edustaja eli alaikäisen potilaan huoltaja tai edunvalvoja, joka määrätään hoitamaan henkilöä koskevia asioita, kattaen myös terveyteen liittyvät asiat.
- Pelkästään päämiehensä taloudellisia asioita varten määrätty edunvalvoja ei ole oikeutettu asettamaan luovutuskieltoa potilaan puolesta.
- Alaikäisen potilaan huoltajatiedot, ja toimet mihin huoltajalla on oikeus (mm. vain tiedonsaantioikeus), voidaan useimmissa tietojärjestelmissä tarkistaa suoraan Väestötietorekisteristä.
- Alaikäisen potilaan edunvalvojan ja edunvalvojan tehtävän voi osoittaa otteella holhousrekisteristä, ellei toimipaikalla ole suoraa Väestörekisteritarkistusta käytössään.
- **Alaikäinen lapsi ei voi tehdä valtakirjaa puolesta-asiointiin terveydenhuollossa tai apteekissa.** Kyse on oikeustoimesta ja alaikäinen lapsi ei ole terveydenhuollon asioinnissa oikeustoimikelpoinen.

Miksi väliaikainen ratkaisu ?

Asiakastietolaki ei sisällä siirtymäaikaa huoltajien tai muun laillisen edustajan oikeuteen asettaa luovutuskieltoja alaikäisen puolesta.

Kanta-kieltolomakkeen tekninen toteutus ja testaaminen vie aikaa. Tämän vuoksi, jotta lain vaatimus saadaan käytäntöön, on luovutuskielloille sovittu väliaikainen ratkaisu missä alaikäisen tietoihin kohdistuvien luovutuskieltojen tekijän tiedot kirjataan lomakkeen PERUSTELU – kenttään.

Ratkaisu on tietojärjestelmissä heti käyttöönotettavissa, mutta vaatii terveydenhuollon ammattilaisilta tarkkuutta ja alaikäisen/ huoltajien oikeuksien tuntemista. Sekä suositellusti Alaikäisen puolesta-asioinnin toiminnon tietojärjestelmässä.

Luovutuskieltojen asettamisen periaatteet

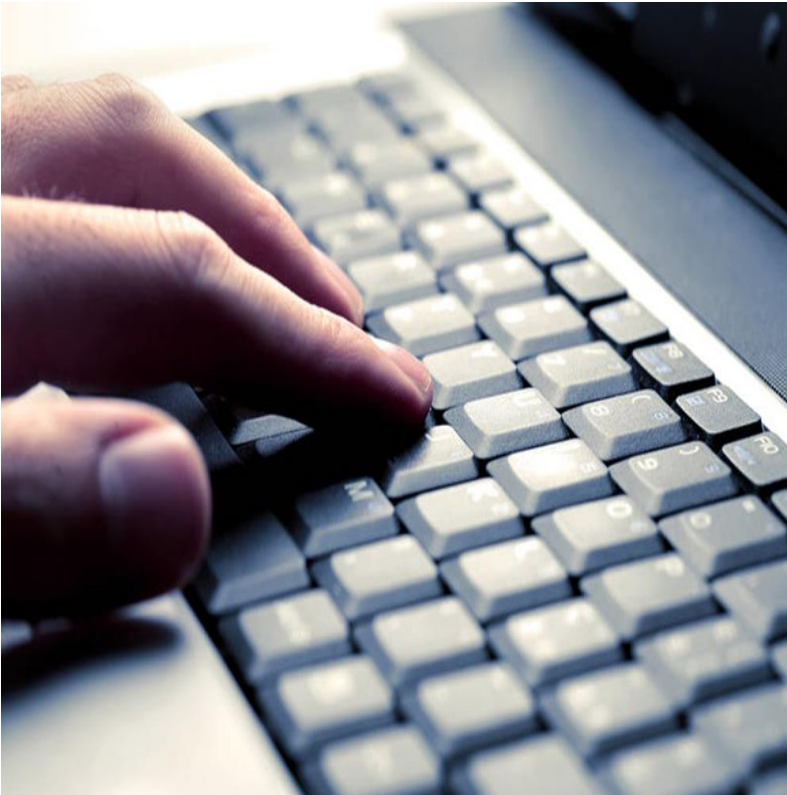
1. Huoltaja tai muu laillinen edustaja voi asettaa/ perua luovutuskieltoja huollettavansa potilastietoihin ainoastaan asioidessaan terveydenhuollossa.
2. Luovutuskieltoja voi asettaa ainoastaan palvelutapahtumakohtaisesti, johtuen vaatimuksesta arvioida alaikäisen oma kyvykkyys päättää hoidostaan terveydenhuollon palvelutapahtuman yhteydessä.
3. Kiellon voi asettaa yksi huoltaja - huoltajilta ei vaadita yhteissopimusta. Kiellon voi peruuttaa vain sama henkilö joka kiellon on asettanut.
4. **Poikkeuksena:** Päätöskykyiseksi arvioitu alaikäinen voi peruuttaa huoltajiensa tai muun laillisen edustajansa asettamia luovutuskieltoja ennen kuin hänestä tulee täysikäinen.
5. Palvelutapahtumiin, joihin päätöskykyiseksi arvioitu alaikäinen on asettanut huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle tietojensa näyttämisen/ luovuttamisen kiellon, eivät huoltajat voi kohdistaa luovutuskieltoja.

Luovutuskieltojen asettamisen periaatteet

- Koska kieltolomake on kokonaisuudessaan kunkin henkilön nimissä, näyttäytyy asetettu luovutuskielto tai sen peruutus lomakkeella henkilön itsensä asettamana.
- Siksi alaikäisen tietoihin kohdistuvia luovutuskieltoja vastaanotettaessa tulee aina ensin tarkistaa lomakkeelle mahdolliset aiemmin kirjatut luovutuskiellot.

**Myös väliaikaisessa ratkaisussa huoltajan tai muun laillisen edustajan asettamien luovutuskieltojen yhteydessä tulee aina kirjata hätähaku sallituksi.
(vrt. asiakastietolaki 18§)**

Kirjattavat tiedot: Luovutuskiellot kirjataan KANTA-kieltolomakkeen PERUSTE –tietokenttään vapaamuotoisesti

Päiväys,

mihin palvelutapahtumaan kiello tai sen peruutus kohdistuu,

kiellon asettajan/ peruuttajan nimi,

sekä suhde alaikäiseen; huoltaja/ muu laillinen edustaja

Jokainen asetettu tai peruttu kiello tulee kirjata erikseen

Huomioitavaa lomakkeen tietorakenteissa

- Nykyisellä kieltolomakkeella ei ole tietokenttää huoltajan tai muun laillisen edustajan henkilötunnukselle. Tietojärjestelmän tekemää automaattista väestörekisteritarkistusta huoltajasuhteesta ja ko. huoltajan oikeuksista hoitaa alaikäisen asioita ei siten ole.
- Kieltolomakkeella ei myöskään ole mahdollisuutta tarkistaa alaikäisen tai huoltajien mahdollisia turvakieltoja.
- Luovutuskiellon vastaanottajan tulee varmistua henkilön oikeuksista tehdä alaikäistä koskevia päätöksiä muuta kautta tietojärjestelmässä (alaikäisen perustiedot tietojärjestelmässä) tai muulla luotettavalla tavalla (holhousrekisteriote).
- Tarkistus tulee tehdä joka kerta erikseen, koska huoltajasuhteet ja huoltajien oikeudet toimia alaikäisen puolesta saattavat muuttua perhetilanteiden mukaan.
- Asiakastietolain muutos siitä, ettei kieltoasiakirjaan vaadita enää allekirjoitusta, eikä sitä tarvitse arkistoida paperisena pätee myös ko. väliaikaisratkaisussa.
- Asiakkaan pyytäessä tulee hänelle tulostaa kieltolomake, mutta ns. huoltajan tuloste on tuotannossa vasta 1.1.24. Siihen asti vaatii tarkkuutta ettei tulosteisiin siirry käyntejä jotka alaikäinen on kieltänyt huoltajiltaan ja asettanut luovutuskiellon.

Huomioitavaa informoinnissa

- On tärkeä huomioida, että ko. tavalla kirjattu ja asetettu luovutuskielto **Ei** purkaannu automaattisesti alaikäisen täyttäessä 18 vuotta. (eikä varsinaisen huoltajakiellon toteutuksen tuotantoon tullessa)
- Tulee informoida, että huoltajat eivät käytä enää puhevaltaa täysi-ikäisen henkilön asioissa, joten hänen tulee täysi-ikäisenä käydä itse lävitse mahdolliset luovutuskieltotietonsa ja tehdä niihin haluamansa muutokset.
- Kun alaikäinen henkilö saavuttaa oman mielipiteen muodostamiseen liittyvät edellytykset on hänelle kerrottava oikeudestaan peruuttaa tai muuttaa mahdollisia huoltajien tai muun laillisen edustajan asettamia luovutuskieltoja.
- Tavoitteena on korostaa sitä, että alaikäisen kasvaessa ja kypsyessä hänen mahdollisuutensa ymmärtää potilastietojen käytön merkitys paranee. Siten selvitys tulisi antaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarvittaessa alaikäisen kasvaessa ja kypsyessä toistaa informaatiota.

Tästä on syytä informoida myös huoltajia tai muuta laillista edustajaa aina kun he ovat asettamassa alaikäisen puolesta luovutuskieltoja.

Jos APA –toiminnallisuutta ei ole käytössä

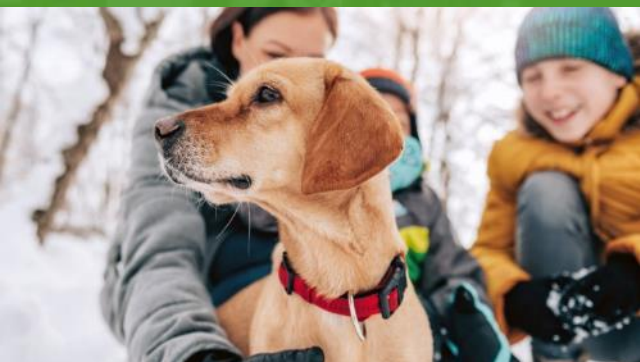
- Organisaatioissa missä Alaikäisen puolesta-asioinnin toiminto ei ole vielä käytössä tulee olla erityisen tarkat toimintamallit.
- Alaikäisen päätöskyky hoidossaan tulee aina varmistaa ennen huoltajan/ edustajan asettaman kiellon vastaanottamista.
- Kieltolomakkeiden tulosteissa tulee huolehtia, ettei niihin tulostu sellaisia käyntitietoja mitä alaikäinen on toivonut huoltajiltaan estettävän.
- PERUSTE- kenttää voi tarvittaessa käyttää myös merkintöihin alaikäisen päätöskyvyn vaikutuksesta kieltolomakkeelle tehtyihin merkintöihin. (mm. tieto huoltajalle luovuttamisen kiellosta)

Ratkaisun voimassaoloaika

- Väliaikainen ratkaisu on käytössä 31.12.2023 asti.
- Asiakastietolain mukaisesti päivitetyn Kanta -kielto-lomakkeen tullessa tuotantoon 1.1.2024 on se otettava käyttöön ja luovuttava väliaikaisesta ratkaisusta.
- *eArkisto/Lomake –Luovutuskielto ja luovutuskiellon peruutus* on julkaistu THL Koodistopalvelimella . Määrittelyt julkaistaan syksyn 2022 aikana, potilastietojärjestelmien toteutukset ja yhteistestaukset v. 2023 aikana.
- [Koodistopalvelu](#)

Potilastiedonarkisto
n toimintamallit

sotetiedonhallinta@thl.fi

Mitä uutta on tulossa tietojen luovuttamiseen?

Tulevia toiminnallisuuksia

- Kieltokokonaisuuden muutoksia 1.1.2024 alkaen
 - Terveystietojen laaja luovutuskielto
 - Asiakas voi kohdistaa kiellon kaikkiin terveydenhuollon potilastietoihinsa
 - Yksityisen terveydenhuollon työterveyshuollon rekisteriin kohdistuva kielto
 - Puolesta asetettavat kiellot varsinainen ratkaisu.
- Sosiaalihuollon asiakasrekisterin ja terveydenhuollon potilasrekisterin välillä tietoja voi luovuttaa asiakkaan antaman nimenomaisen suostumuksen perusteella.

Kanta-palvelujen viestintä ja materiaalit kansalaisille ja ammattilaisille

Kanta-informointi

- Tavoitteenamme on tarjota kansalaiselle tietoa uudesta informoinnista
- Viestinnän kanavat
 - Kanta.fi-tiedote kansalaisille 22.11.
 - Kanta.fi-sisällöt ja niiden päivitys
 - [Miten Kanta-palveluihin tallennettuja tietojani käytetään? - Kansalaiset - Kanta.fi](#) (sivu päivitettävänä)
 - [Uusi informointiesite](#)
 - Nostot sosiaalisessa mediassa

Sote-uudistus ja tietojen käyttö

- Tavoitteenamme on kertoa kansalaiselle tietojen käytön muutoksista 1.1.2023
 - Kansalainen ymmärtää ja osaa hakea tietoa siitä, miten asiakas- ja potilastiedot liikkuvat hyvinvointialueilla sekä palvelunantajien välillä
- Viestinnän kanavat
 - Tiedotteet ja blogiartikkelit
 - Nostot sosiaalisessa mediassa
 - Kanta.fi-sisällöt ja niiden päivitys
 - mm. uusi sivu kansalaisille sote-uudistuksesta
 - Kansalaiskampanja mm. sosiaalisessa mediassa
 - Jaamme Kelasta loppuvuonna sote-uudistuksen materiaaleja hyvinvointialueiden viestintäyhteyshenkilöille

Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa

- Voimme auttaa hyvinvointialueiden viestintää rakentamaan uusille sivuille asiakaspolut mm. Omakantaan sekä Kelan palveluihin. Näin hyvinvointialueiden sivut palvelevat asiakasta kokonaisvaltaisesti.
 - Esimerkki: Kun hyvinvointialueen asiakas menee etsimään tietoa lapsen palveluista, sivuilta voisi löytyä linkitys myös kanta.fi:n alaikäisen puolesta asioinnin sivuille. Lisäksi sivustolla voi olla yksi asiointisivu Kelasta ja Kanta-palveluista.
- Alueilla on velvollisuus viestiä asiakkailleen paikallisesti.

Viestintä ja materiaalit ammattilaiselle

- [Sote-uudistus ja Kanta-palvelut - Sote-ammattilaiset - Kanta.fi](#)
- Tiedote informoinnista
 - [Kanta-informointi kaikille uudelleen - Kansalaiset - Kanta.fi](#)
- Informoinnin antamisen tueksi
 - [Tietojen luovuttaminen Kanta-palvelujen kautta - Sote-ammattilaiset - Kanta.fi](#)
 - [Miten annat Kanta-informoinnin asiakkaalle? \(youtube.com\)](#)
 - [Asiakastietojen käyttö sosiaali- ja terveydenhuollossa -infolehtinen \(pdf\)](#)
- Tietojen luovuttamisen ja potilastiedon arkiston toimintamallien uudet verkkokoulut
 - [Kanta-verkkokoulut - Sote-ammattilaiset - Kanta.fi](#)
- Usein kysyttyä tietojen luovuttamisesta
 - [Tietojen katselu ja luovuttaminen – usein kysyttyä - Sote-ammattilaiset - Kanta.fi](#)

Kelan ja THL:n asiakaspalvelu

- Kanta-asiakaspalvelu / Kelan yhteyskeskus
 - Puhelin: 020 634 4588.
Palvelemme arkisin klo 9–16.
 - Sähköposti: asiakaspalvelu@kanta.fi
- Ammattilaiset ja yhteistyökumppanit voivat ottaa yhteyttä kanta@kanta.fi
- sotetiedonhallinta@thl.fi

Kanta

KIITOS

Olemme myös somessa

@kantapalvelut